
Bielsko-Biała, st. 3, gm. Rypin, woj. kujawsko-pomorski, AZP 39-51

Informator Archeologiczny : badania 34, 259-260

2000

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Bielsko-Biała - ul. Piwowska 1
i Rejon Starego Miasta, st. 32,
gm. *loco*, woj. śląskie,
AZP 107-48

patrz: późne średniowiecze

BIELSKO-BIAŁA,
ul. Piwowska , st. 32 gm. *loco*,
woj. śląskie, AZP 107-48/17

- Stare Miasto w Bielsku

Badania przeprowadzone przez mgr. Wiesława Kusia i mgr. Bogusława Chorążego. Finansowane przez Przedsiębiorstwo Komunalne „Therma” w Bielsku-Białej. Drugi i ostatni sezon badań.

Badania wykopaliskowe przeprowadzono w obrębie ul. Piwowskiej, w miejscu lokalizacji domniemanej tzw. górnej bramy miejskiej w kwietniu - maju 2000 r.

Prace stanowiły kontynuację badań rozpoczętych grudniu - styczniu 1998/1999 r., w trakcie których fragmentarycznie odsłonięto relikty architektoniczne, wstępnie interpretowane jako zespół górnej bramy miejskiej.

Celem tegorocznych badań było odsłonięcie pozostałych reliktyw architektonicznych, ustalenie ich rozplanowania oraz określenia ich funkcji. Przebadano powierzchnię 85 m², odsłaniając fragmenty kilku obiektów architektonicznych oraz rejestrując przyległy układ stratygraficzny.

Odkryte relikty architektoniczne tworzą kamienne mury fundamentowe wzniesione z łamanego kamienia wapiennego w układzie warstwowym. Należą one do czterech obiektów powstałych w różnych okresach chronologicznych.

Najstarszy z nich to obiekt zbudowany z wielkowymiarowych złomów wapienia na zaprawie wapiennej o szerokości 2 m (jeden z murów ma uszkodzone wewnętrzne lico). Dłuższy bok odsłoniętego obiektu przebiegał wzdłuż osi ul. Piwowskiej (z niewielkim odchyleniem w kierunku północnym) i miał długość 7,40 m. Drugi bok przebiegał prostopadle do osi ulicy, tworząc w rejonie elewacji kamienicy nr 3 rodzaj komory o wymiarach 6 x 3,50 m, stanowiącej relikw zapadni szyi bramnej. Całość odsłoniętego obiektu należy wiązać z obiektem bramy miejskiej, najprawdopodobniej z właściwą wieżą bramną lub jej przedbraniem. Materiał ceramiczny zachowany we wkopie fundamentowym murów wskazuje na średniowieczną metrykę obiektu. Z przeprowadzonych obserwacji architektonicznych wynika, iż dalsza kontynuacja tego obiektu w kierunku południowym przebiega pod współczesną kamienicą nr 3 i ma prawdopodobnie układ symetryczny o łącznej szerokości 11 m.

Drugi odsłonięty fragmentarycznie obiekt architektoniczny był zbudowany na planie czworokąta o wymiarach 6 x 7 m, dostawiony do północno-zachodniego narożnika obiektu bramnego. Znaczna grubość budujących go kamiennych murów warstwowych: 160, 120 i 80 cm oraz jego lokalizacja flankująca hipotetyczny wjazd do szyi bramnej sugerują jego funkcje obronne związane z zespołem bramy miejskiej. Przesłanki stratygraficzne wskazują na jego nowożytną metrykę, najprawdopodobniej XVI- lub XVII-wieczną.

Trzecim odsłoniętym elementem architektonicznym jest fragment narożnika o szerokości muru 1,-1,10 m, dostawionego od wschodu do krańca obiektu bramnego. Stanowi on najprawdopodobniej relikw nowożytnego budynku dostawionego do północno-wschodniej partii obiektu bramnego.

Czwarty, jak się wydaje, najmłodszy element stanowi 60 cm mur kamienny dostawiony do północno-wschodniego narożnika poprzedniej budowli. Jego przebieg i charakter wskazuje na związek z kamienicą przy północnej pierzei ul. Piwowskiej (dawny browar miejski?), której południowa elewacja, jak jest to widoczne na planie katastralnym z 1836 r., była przesunięta w głąb ulicy (najprawdopodobniej do jej budowy wykorzystano część opisaną powyżej budowli czworokątnej).

Obserwacje stratygraficzne w otwartych wykopach wydają się wskazywać, że w rejonie odkrytych reliktyw architektonicznych jest zlokalizowana fosa miejska. Element interpretowany wstępnie jako właściwa wieża bramna byłby

wysunięty nieco w fosę, co wydaje się tłumaczyć znaczną głębokość posadowienia fundamentów muru zachodniego tego obiektu (na głębokości 2,50 m nie osiągnięto stopy). Czworokątny budynek dostawiony do narożnika wieży bramnej znajdowałby się w całości w obrębie fosy.

Materiał zabytkowy złożono w Muzeum Okręgowym w Bielsku-Białej, dokumentację badawczą przekazano Śląskiemu WKZ w Katowicach (Delegatura w Bielsku-Białej).

Wyniki badań zostały opublikowane w „Badaniach Archeologicznych na Górnym Śląsku i Ziemiach Pogranicznych w latach 1999-2000”, s. 349-360.

Badania zakończono.

BISKUPIEC RESZ, st. 1,
wykop 8, gm. *loco*,
woj. warmińsko-mazurskie,
AZP 22-66/31

- piwnica z okresu nowożytnego (XIX-XX w.)

Nadzór archeologiczny, przeprowadzony od 29 sierpnia do 5 września przez Grzegorza Osipowicza (autor sprawozdania). Finansowany przez inwestora prywatnego.

Wykop wytyczony pod planowany budynek przebiegał po linii rozebranego wcześniej budynku handlowo-usługowego i wynosił około 49 m, przy szerokości 0,50-1,50 m. W celu ułatwienia dokumentacji prac wykop podzielono na odcinki. Pierwotnie, zgodnie z założeniami inwestycji, prace prowadzono do głębokości 1,10 m. Ze względu na niemożność usadowienia ławy fundamentowej planowanego budynku na tym poziomie (gruzowisko) eksplorację wykopu prowadzono do poziomu „gruntu stałego”, tj. do głębokości 1,70-1,80 m od poziomu ulicy. Prace ziemne doprowadziły do odkrycia reliktyw piwnicy budynku o charakterze mieszkalnym zburzonego prawdopodobnie w czasie II wojny światowej (po 1943 r.), co dokumentuje odnaleziona moneta. Odsłonięto:

- fragmenty elewacji frontowej oraz elewacji bocznych budynku wraz z pozostałościami okienek piwnicznych,
 - zespół ścianek działowych wraz z otworami drzwiowymi,
 - ceglane schody kręcone łączące poziom piwnicy z wyższymi poziomami,
 - posadzkę ceglana (zarejestrowaną na całości terenu objętego badaniami).
- Materiały i dokumentacja z badań znajdują się u WKZ w Olsztynie.
Prace terenowe zakończono.

Bocień, st. 5, gm. Chełmża,
woj. kujawsko-pomorskie,
AZP 35-45/168

patrz: neolit

Bydgoszcz, st. 509, ul. Pod
Blankami 31, gm. *loco*,
woj. kujawsko-pomorskie,
AZP 37-38/210

patrz: późne średniowiecze

CHEŁMNO, obóz, gm. Dąbie,
woj. wielkopolskie

- obóz zagłady (1941-1944 r.)

Wykopaliskowe badania archeologiczne, przeprowadzone od 21 lipca do 30 września pod kierunkiem Ł. Pawlickiej-Nowak (Muzeum Okręgowe w Koninie). Finansowane przez Muzeum Okręgowe w Koninie, Radę Ochrony Walk i Pamięci Narodu Polskiego.

Chrzastów Folwarczny, st. 1,
gm. Rzęczew, woj. łódzkie

patrz: środkowa, młodsza i późna epoka brązu

CICHMIANA, st. 5,
gm. Dąbie, woj. wielkopolskie,
AZP 59-45/82

- osada z okresu nowożytności

Ratownicze badania archeologiczne, przeprowadzone od 30 października pod kierunkiem M. Polcyna (Fundacja Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu). Finansowane przez Polski Koncern Naftowy.